

дування функціонують відповідні органи державної влади. Така організація влади на місцях впливає із самого поняття управління, яке передбачає, що управління є насамперед організуючою діяльністю держави, основною ознакою якої є влада.

1. Алфьоров С. В. Особливості устрою та функціонування територіальних громад країн-членів ЄС. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*. 2013. Вип. 37. С. 181–189.

2. Наулік Н. С. Місцеве самоврядування і управління у зарубіжних країнах. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2010. № 3. С. 69–73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2010_3_17;

3. Батанов О. В. Конституційно-правові засади місцевого самоврядування у зарубіжних країнах: основні моделі організації та діяльності. *Часопис Київського ун-ту права*. 2015. № 3. С. 61–66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2015_3_16;

4. Бородін Є. І. Досвід нормативно-правового регулювання місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. *Аспекти публічного управління*. 2014. № 11–12. С. 31–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2014_11-12_6.

Мороз Тетяна Андріївна,
студентка юридичного факультету
Науковий керівник – к.ю.н., доцент Талдикін О.В.
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ

Право громадян на доступ до інформації гарантовано статтею 34 Конституції України, а саме: кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір [1].

Останні тенденції розвитку науки конституційного права свідчать про те, що право на інформацію починають дедалі частіше розглядати як самостійне комплексне конституційне особисте право.

Метою даної статті є визначення основних правових проблем захисту прав громадян на доступ до інформації та авторські пропозиції щодо впровадження в Україні позитивного зарубіжного досвіду законодавчого регулювання захисту прав громадян на доступ до інформації.

Право фізичних осіб на доступ до інформації, як і інших суб'єктів права, реалізується з урахуванням їх загального правового статусу [2].

Відповідно до змісту Загальної декларації прав людини 1948 р., а також інших міжнародних актів з прав людини, виділяються громадянські й особисті, а також політичні, соціальні, економічні, культурні права.

Право на інформацію (суб'єктивне право) як у спеціальній фаховій юридичній літературі, так і в інших джерелах часто вважають політичними правами особи, розглядаючи винятково як їх елемент [3].

Загалом Конституція України містить у собі більш як 20 правових норм,

які встановлюють інформаційні права та свободи особи. Також ЗУ «Про інформацію» визначає, зокрема, основні принципи, суб'єкти, об'єкти інформаційних відносин в Україні, поняття інформації, її види; ЗУ «Про захист персональних даних» регулює відносини, пов'язані із захистом персональних даних під час їх обробки; ЗУ «Про доступ до публічної інформації» визначає порядок здійснення та забезпечення права кожного на доступ до інформації, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом, та інформації, що становить суспільний інтерес. Тобто визначається порядок, за яким можна отримати необхідну інформацію [4].

Однак задоволення інформаційних потреб громадян України має бути чи не найголовнішим обов'язком представника державного органу. Адже без отримання, наприклад, інформації про субсидії, пільги, інші правила та процедури реалізації політичних, соціально-економічних та інших прав, особа не може бути активним учасником державних справ та самостійно або опосередковано вирішувати питання місцевого значення.

Конституційний Суд України постановив, що збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди державою, органами місцевого самоврядування, юридичними або фізичними особами є втручанням у її особисте і сімейне життя і допускається виключно випадках, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [5].

У рішеннях із ряду інших справ (Thorgeir Thorgeirson v. Iceland, 25 червня 1992 року, § 63; Jersild v. Denmark, 23 вересня 1994 року, § 31; Ukrainian Media Group v. Ukraine, 29 березня 2005 року, § 38 та ін.) Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) зазначив, що громадськість має право отримувати інформацію та ідеї, що становлять суспільний інтерес. Однак усі ці справи стосувалися втручання держави у поширення інформації приватними особами [6].

Але є випадки, коли право на доступ до інформації може бути обмежено. У 1987 році Європейський суд розглянув справу Leander v. Sweden. За обставинами цієї справи пану Торстену Леандеру було відмовлено у доступі до відомостей про нього, що містилися у засекреченому поліцейському реєстрі. Розглядаючи цю ситуацію крізь призму «свободи одержувати інформацію та ідеї», ЄСПЛ дійшов висновку, що порушення законодавства не було. Суд зазначив: «...Право на свободу отримувати інформацію, головним чином, забороняє Уряду обмежувати особу в отриманні інформації, яку інші хочуть або можуть хотіти передати їй. У ситуації, описаній у цій справі, не надає особі права доступу до реєстру інформації про його особисті характеристики, а так само не покладає на Уряд обов'язок надавати таку інформацію особі» [7].

Отже, Європейський суд прямо визнав, що відмова надати інформацію на запит з боку державних органів була формою втручання у право на свободу одержувати інформацію, і тому цей випадок повинен розглядатися на предмет дотримання вимог конвенцій.

З вищезазначеного можна зробити висновок, що необхідно запровадити відповідальність осіб, уповноважених на виконання функцій держави, за порушення права громадян на доступ до інформації, зокрема за неоприлюднення передбаченої законодавством інформації. Посилення адміністративної відповідальності за порушення права громадян на доступ до інформації сприятиме більш ефективній реалізації в житті конституційного права.

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Поточна редакція від 30.09.2016. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>

2. Право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи. Роз'яснення Міністерства Юстиції України від 03.05.2012. Документ № 0012323-12. Поточна редакція від 03.05.2012. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-12>

3. Захаров Є., Нестеренко О. Право на доступ до інформації в Україні. *Права людини. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи*. URL: <http://khp.org/index.php?id=1317619903>

4. Інформація для громадян щодо забезпечення доступу до публічної інформації у Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ. URL: http://sc.gov.ua/ua/informacija_dlja_gromadjan_cshodo_zabezpechennja_dostupu_do_publichnoji_informaciji.html;

5. Право на доступ до інформації: теорія та практика. *Харківська правозахисна група*. Харків: Права людини, 2008 р. 348 с. URL: <http://khp.org/files/docs/1204114313.pdf>

6. Синячов О. Доступ до інформації як важлива складова міжнародного та європейського права. *Вісник Національної академії державного управління*. С. 189–195. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2012-3-28.pdf>;

7. Коваленко Л. П. Правовий захист громадян на доступ до інформації. *Інформація і право*. № 2(14). 2015. С. 26–31. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/klppzdi_14_2_2015.pdf.

Овсянніков Дмитро Миколайович,
студент юридичного факультету
Науковий керівник – д.ю.н., проф. Бостан С.К.
(Запорізький національний
технічний університет)

З ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ДОСВІДУ ПОСТРАДЯНСЬКИХ КРАЇН БАЛТІЇ: ЕТАПИ, ПРОБЛЕМИ, РЕЗУЛЬТАТИ

Звернення до цієї проблеми зумовлено перш за все тим, що державно-правовий розвиток України, як і прибалтійських республік колишнього Радянського Союзу, протягом тривалого часу був орієнтований на Росію і цей вплив створював суттєві проблеми на шляху інтеграції Латвії, Литви та Естонії до європейського співтовариства. З огляду на євроінтеграційні устремління України, визначення основних особливостей процесів європейської інтеграції балтійських країн, а також напрямів подолання тих проблем, що виникали на тому шляху, стає одним з актуальних завдань сучасної вітчизняної юриспруденції.

Загальновідомо, що кожна країна для вступу в Європейський Союз має